

a když se nenašlo dost vojáků nebo důstojníků, že dala přednost koním.

Po koních není ani památky. Jen udusaná hlína na všech dvořech kasáren a na střechách obytných stavení a někdejších stáji, kde jsou teď nemocní, zarůstá zelenošedým mechem.

Je to už naše obvyklá vycházka, když přijde Ludmila. Někdy se k nám přidá i Milena. Jednou Milena řekla: „Už se nám stejně nemůže nic horšího stát.“

Na to Ludmila odpověděla: „Jak to? Můžeš taky zešílet.“

Mě spíš zajímalo, jak dlouho s tím může člověk chodit, jít a spát, aniž by to muselo někomu vadit, a jestli to náhodou není můj případ.

Blázni mají pravidelné vycházky, na některých je vidět, že se mají na co těšit, jiné to asi nezajímá. Ale na dvoře se dívají na zamřížovaná okna zvenku a je to jistě rozdíl vidět mříže zvenku nebo zevnitř. Keře kolem dokola za dva roky zhoustly.

Snažím se vždycky uhodnout, která je asi dcera autora knihy Židovský stát. Ale může to být kterákoli z žen. Nikdy jsem na to nepřišla a nikdo mi nic nepotvrdil.

28. srpna. Třikrát. Dvě gramofonové desky. Osminka žitného chleba. Dostojevský, Zločin a trest. Cestovní manikýrová souprava. V noci dvakrát. Ohřívací láhev. Deset dekagramů práškového cukru.

29. srpna. Dvakrát. Svazek růžových dopisních papírů. Pilníček na nehty.

30. srpna. Pětkrát. Sbírka pohlednic z nejkrásnějších evropských měst a lázeňských středisek. Osminka žitného chleba. Dva bram-

bory. Padesát marek v desetimarkových bankovkách. Kožený rámeček na fotografie. Jednou. Ručně pletený vlněný lyžařský svetr.

Podle pana L. jsou na světě tři druhy lidí. Rozhodčí, jako na kopané, kteří se tváří nestranně a přísně a chtějí, aby každé jejich rozhodnutí, i to nejhorší, pokládali všichni bez odmluvy za to nejpravděpodobnější. Kolumbové, co objevují něco, co už dávno existuje, takže najdou pokaždé místo Indie, za kterou se vydali, Ameriku, která tam už dávno byla. Třetí jsou Napoleonci. Vedou Francii do války, aby ji zachránili, a výsledek je porážka Francie.

Pro pana L. jsou osudy zemí jen zrcadlem lidských osudů, nebo obráceně. Myslí si, že to jde s lidstvem z kopce už hezkých pár století, ale naneštěstí nebo naštěstí nikdy se všemi najednou, a tak tomu nikdy nikdo doopravdy nebrání. Pochybuje, že by se to dalo spravit. Mluví o dekadenci, ale nikdy mi význam toho slova přesně nevysvětlil.

Vzal mě do zdejších katakomb a prohlásil, že to je místo, kde budou žít lidi, kteří přežijí tuhle válku, takže jim nemáme co závidět.

Drželi jsme se chvíli za ruce. Pan L. mě upozornil, že je lepší v katakombách nemluvit; nemůžeme vědět, jak daleko se nese zvuk; kdo všechno to může slyšet. Pustila jsem se ho.

Cítila jsem, že je krok ode mě. Otočila jsem se do strany. Ale najednou tu už nebyl. Vyšeptla jsem. Neslo se to daleko. Udělala jsem krok poslepu. Někde daleko ještě dozníval můj šepot. Už jsem to neopakovala. Vzduch ztěžkl. Tma zhoustla. Zvuk, ticho duněly. Zadržlo se mi v hrdle. Cítila jsem se strašně. Bála jsem se. Nutila jsem se k smíchu. Nepřipadlo mi to směšné ani trochu. Kde je východ? Cítila jsem se jako na konci světa, na konci času. Zpotila jsem se okamžitě od hlavy až k patám. Najednou jsem ucítila za